ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ АПАС МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ ДӘВЕШ АВЫЛ ҖИРЛЕГЕ БАШКАРМА КОМИТЕТЫ

КАРАР

2021 ел, 9 август №12

Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы Дәвеш авыл җирлегенең 2019-2029 елларга коммуналь инфраструктура системаларын комплексլы үстерү программасын раслау турында

Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы Дәвеш авыл җирлегенең коммуналь инфраструктурасын план нигезендә үстерү максатларында Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы Дәвеш авыл җирлеге башкарма комитеты КАРАР БИРӘ:

1. Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы Дәвеш авыл җирлегенең 2019 - 2029 елларга коммуналь инфраструктура системаларын комплексլы үстерү программасын расларга.

2. Әлеге карарны Татарстан Республикасының хокукый мәгълүматының рәсми порталында бастырып чыгарырга һәм Апас муниципаль районының рәсми сайтында урнаштырырга.

3. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуны үз өстемдә калдырам.

Дәвеш авыл җирлеге
Башлыгы **Т.Т. Хөсәенов**

Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы Дәвеш авыл җирлеге Башкарма комитетының 2021 елның 9 августындагы 12 номерлы карары белән расланган

Татарстан Республикасы
Апас муниципаль районы
Дәвеш авыл җирлегенең
коммуналь инфраструктура
системаларын
комплекслы үстерү программасы

Дәвеш авылы
2021 ел

Эчтәлек

1. Программа паспорты.....………………..……………………..………
……………….....…...3
Кереш өлеш........……………………………………..………………………………….……5
2. Коммуналь инфраструктураның хәзерге халәте тасвирламасы..5.
2.1 Дәвеш авыл җирлегенең характеристикасы.....................................5
2.2 Торак төзелеше...…5
2.3 Социаль сфера..……6
2.4 Электр белән тәэмин итү...……..………6
2.5 Газ белән тәэмин итү...………..………7
2.6 Су белән тәэмин итү...……………8.
2.7 Су бүлү ... ……......................................9
2.8 Җылылык белән тәэмин итү...9
2.9 Элемтә...…..…..9
2.10 Коммуналь калдыкларны чыгаруны оештыру………………………………..…9
2.11 Кулланучыларда исәпләү һәм энергия саклау приборларын урнаштыру торышының кыскача анализы...…..…..…..10
3. Муниципаль берәмлекнең үсеш перспективалары һәм коммуналь ресурсларга сорау фаразы………………………11
3.1 Су белән тәэмин итү...……..…..12
3.2 Су бүлү...13
3.3 Электроснажение..…………16
3.4 Газ белән тәэмин итү...…....17
3.5 Җылыту..18 3.6. Территорияне санитар чистарту………………..…18
4. Коммуналь инфраструктураны үстерүнең максатчан күрсәткечләре.........................20
4.1 Су белән тәэмин итү..…………...22
4.2 Электр белән тәэмин итү...……….....23.
5. Максатчан күрсәткечләргә ирешүне тәэмин итә торган инвестицион проектлар программасы…...……….…23
6. Инвестицияләр чыганаклары, тарифлар һәм программаларның халык өчен

аңлаешлылыгы................25
7. Программа белән идарә итү һәм тормышка ашыру барышын контрольдә тоту………..................... 25...

1. **Программа паспорты**

Программа исеме	Татарстан Республикасы Апас муниципаль районының Дәвеш авыл җирлегенең 2019 - 2029 елларга коммуналь инфраструктура системаларын комплекслы үстерү һәм модернизацияләү программасы (алга таба - Программа)
Программаны эшләүнең норматив-хокукый базасы	«Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон; «Коммуналь комплекс оешмалары тарифларын җайга салу нигезләре турында» 2004 елның 30 декабрендәге 210-ФЗ номерлы Федераль закон; «Муниципаль берәмлекләрнең коммуналь инфраструктура системаларын комплекслы үстерү программаларын эшләү турында» Россия Федерациясе Региональ үсеш министрлыгының 2011 елның 06 маендагы 204 номерлы боерыгы; Апас муниципаль районы Уставы.
Программаның заказ бирүчесе	Апас муниципаль районының Дәвеш авыл җирлеге Башкарма комитеты
Программаны эшләүчеләр	Апас муниципаль районының Дәвеш авыл җирлеге башкарма комитеты; Районның коммуналь предприятиеләре.
Программаның җитәкчесе	Татарстан Республикасы
Программаның төп максаты һәм бурычлары	Программаның төп максаты - коммуналь инфраструктура системаларын оптимальләштерү, халыкның уңайлы яшәү шартларын тәэмин итү, шул исәптән җылылык белән тәэмин итүнең коммуналь системаларын үстерү һәм модернизацияләү. Максатка ирешү шарты булып түбәндәге төп бурычларны хәл итү тора: 1. коммуналь инфраструктура системасын төзү һәм модернизацияләү; 2. Күрсәтелә торган коммуналь хезмәтләрнең сыйфатын яхшырту; 3. торак һәм сәнәгать төзелеше үсешен тәэмин итү; 4. Әйләнә-тирә мохитнең торышын яхшырту, җирлек үсешенең экологик иминлеге, гражданнарның яшәү өчен уңайлы шартлар тудыру; 5. җитештерүнең заманча энергияне сак тоту технологияләрен гамәлгә кертү; 6. коммуналь инфраструктура системаларының инвестицион җәлеп итүчәнлеген арттыру; 7. хезмәт күрсәтүчеләр һәм кулланучылар мәнфәгатьләренең баланслылыгын тәэмин итү; 8. Конкурентлык мөнәсәбәтләрен үстерү.
Программаны гамәлгә ашыру	2019 - 2029 еллар
Программаның төп юнәлешләре	- Су белән тәэмин итү һәм су бүлеп бирү системасын үстерү; - көнкүреш калдыкларын утильләштерү системасын үстерү; - электр белән тәэмин итү системасын үстерү; - Газ белән тәэмин итү системасын үстерү.
Төп чараларны	Апас муниципаль районының Дәвеш авыл җирлеге башкарма комитеты; "ПЖКХ ИК" ҖЧҖ

үтәүчеләр	
Контроль оештыру	Программаны гамәлгә ашыруны тикшереп торуны Дәвеш авыл җирлеге башлыгы, атап әйткәндә: - гомуми контроль; - программа чараларын гамәлгә ашыру срокларын тикшереп тору
Көтелә торган нәтиҗәләр	Җирлекнең коммуналь инфраструктурасын модернизацияләү һәм яңарту, эксплуатация чыгымнарын киметү; кеше тормышына куркыныч янаучы авария очраклары барлыкка килү сәбәпләрен бетерү; әйләнә-тирә мохитнең экологик торышын яхшырту. Су белән тәэмин итүне һәм суны чыгаруны үстерү: су белән тәэмин итүнең ышанычлылыгын арттыру; экологик куркынычсызлыкны арттыру; - эчәргә яраклы суның сыйфат параметрларының билгеләнгән нормативларга туры килүе; - су югалту дәрәҗәсенең 5% ка кадәр кимүе; - продукция берәмлегенә эксплуатация чыгымнарын кыскарту. Көнкүреш калдыкларын утильләштерү:җирлек территориясендә санитар торышны яхшырту; - экологик халәтне яхшырту; - көнкүреш һәм сәнәгать калдыкларын утильләштерүне һәм эшкәртүне тәэмин итү. **Газ белән тәэмин итүне үстерү:** - кулланучыларны газ белән тәэмин итү. **Электр белән тәэмин итүне үстерү** электр белән тәэмин итү хезмәтләрен кулланучыларны тәэмин итү.
Чыганаклар һәм финанслау күләме	Финанслауның төп чыганаклары: Үз акчалары - 0,0 мең сум Татарстан Республикасы акчалары - 35600,0 мең сум җирле бюджет акчалары - 0,0 мең сум Башка чыганаклар 0,0 мең сум Барлыгы әлеге Программа буенча 35600,0 мең сум планлаштырылган.

Керү өлеше

Апас муниципаль районы Дәвеш авыл җирлегенең коммуналь инфраструктура системаларын комплекслы үстерү программасы "Коммуналь комплекс оешмалары тарифларын җайга салу нигезләре турында" 2004 елның 30 декабрендәге 210-ФЗ номерлы Федераль закон һәм РФ Региональ үсеш министрлыгының "Муниципаль берәмлекләрнең коммуналь инфраструктура системаларын комплекслы үстерү программаларын эшләү буенча методик тәкъдимнәр" боерыгы нигезендә эшләнгән.

Программа кулланучыларны сыйфатлы һәм ышанычлы коммуналь хезмәтләр белән тәэмин итү максатларында коммуналь инфраструктура үсешенең төп юнәлешләрен билгели. Документның нигезен коммуналь инфраструктураны үстерүнең төрле юнәлешләре буенча программа чаралары системасы тәшкил итә. Программада ресурслар белән тәэмин итү һәм аның төп юнәлешләрен гамәлгә ашыру механизмнары билгеләнгән. Әлеге Программа Дәвеш авыл җирлегенең тотрыклы үсешенә юнәлтелгән һәм Россия Федерациясе торак-коммуналь комплексын реформалаштыруның дәүләт сәясәтенә тулысынча туры килә

2. Коммуналь инфраструктураның гамәлдәге торышына характеристика.

2.1 Дәвеш авыл җирлегенең характеристикасы

Дәвеш авыл җирлеге чиге «Апас муниципаль районы» муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 8-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы (2008елның 20 ноябрендәге, 2014 елның 30 декабрендәге үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән) нигезендә кабул ителде.

Дәвеш авыл җирлеге Биеш, Коштаулы, Урта Балтай авыл җирлекләре һәм Буа муниципаль районы белән чиктәш.

Дәвеш авыл җирлеге составына Дәвеш (административ үзәк), Колгына, Чирү авыллары керә.

Дәвеш авыл җирлегенең гомуми мәйданы 9938,73 га тәшкил итә, шул исәптән 179,4 га торак пунктлар мәйданы, шулардан: Дәвеш авылы - 91,8 га, Колгына авылы - 58,7 га, Чирү авылы - 28,9 га.

Авыл җирлеге составына керүче торак пунктлар:
Дәвеш авылы (административ үзәк),
Колгына авылы,
Чирү авылы

Дәвеш авыл җирлегенең перспективалы халык саны

Территориянең исеме	2017	2020	2030
Дәвеш АҖ	**555**	**563**	**600**
Дәвеш авылы	376	380	400
Колгына авылы	155	157	170
Чирү авылы.	24	26	30

2.2 Торак төзелеше

Җирлекнең торак төзелеше бер- ике катлы шәхси торак йортлар белән тәкъдим

ителгән, күпфатирлы торак йортлар юк.

Җирлекнең торак фондының гомуми күләме 01.01.2019 га торак мәйданы 16,165 мең кв.м тәшкил итә.

Мәгълүмат Федераль дәүләт статистика хезмәте мәгълүматларына нигезләнеп күрсәтелгән.

Даими халыкның торак белән тәэмин ителеше күрсәткече-24,72 кв. м/кеше.

2.3 Социаль өлкә

Социаль өлкә объектлары шулай ук коммуналь хезмәтләрдән файдаланучылар булып тора.

2.3.1 Мәдәният объектлары.

Дәвеш авыл җирлеге территориясендә, Колаңгы авылыннан 0,5 км төньякка таба, Апас муниципаль районының тарих һәм мәдәният объекты – «Колаңгы стоянка II " ("Кульгун стоянкасы»», Колаңгы авылының төньяк-көнчыгыш ягында «Колаңгы зираты «(»колган зираты-кабер ташы«,» Кульгун борынгы зиратлары») урнашкан, Апас муниципаль районының Дәвеш авылы янында ачыкланган тарих һәм мәдәният объекты урнашкан. – Дәвеш авылыннан төньякка таба» Дәвеш стоянкасы II«, төньякка таба 0,9 км төньякка таба Дәвеш авылыннан» Дәвеш валы«, Дәвеш авылының төньяк-көнбатыш өлешендә» Дәвеш шәһәрчеге«, 0,8 км төньякка таба» Дәвеш зираты«, 0,2 км төньяк-көнчыгышка таба Дәвеш авылыннан» I«, Дәвеш авылының төньяк читендә» Дәвеш авыл җирлеге «урнашкан. Дәвеш авылыннан 0,8 км төньяк-көнчыгышка таба» Дәвеш авыл җирлеге III «урнашкан, Дәвеш авылыннан 1,2 км төньяк-көнчыгышка таба» Дәвеш авыл җирлеге IV «урнашкан., Дәвеш авылыннан 0,8 км көньякка таба «Дәвеш авыл җирлеге IX» нең көньякка таба, 0,3 км көньяк-көнчыгышка таба Дәвеш авылыннан «V» урнашкан, 0,6 км көньякка таба Дәвеш авылыннан «Дәвеш авыл җирлеге» урнашкан, 0,7 км төньякка таба Дәвеш авылыннан «VII», 1,5 км төньяк-көнчыгышка таба Дәвеш авылыннан «VIII», 1,8 км төньяк-көнчыгышка таба Дәвеш авылыннан «Дәвеш авыл җирлеге» Дәвеш шәһәрчегеннән төньякка таба «Дәвеш авылы» урнашкан, колган авылыннан 0,2 км көнчыгышка таба «колган стоянкасы і»урнашкан., төньякка таба Апас муниципаль районының ачыкланган объекты - "Дәвеш I урыны», Дәвеш авылыннан 0,8 км төньяк-көнбатышка таба "Дәвеш III урыны", төньякка таба Дәвеш авылыннан «II урын».

№73-ФЗ 36 статьясы нигезендә, реестрга кертелгән мәдәни мирас объектлары һәм әлеге объектлар территориясе чикләрендә җир кишәрлекләре белән турыдан-туры бәйле территорияләрдә ачыкланган җир төзелеше, җир төзелеше, төзелеш, мелиорация, хуҗалык һәм башка эшләр, хуҗалык һәм башка эшләр реестрга кертелгән мәдәни мирас объектларының сакланышын тәэмин итү буенча мондый эшләр башкару проектларында, тарихи-мәдәни экспертиза һәм дәүләт экологик экспертизасының уңай бәяләмәләрен алган, мәдәни мирас объектларының сакланышын тәэмин итү турындагы бүлекләр булганда үткәрелә.

2.4 Электр җиһазлары.

Дәвеш авыл җирлеген электр белән тәэмин итү таблицада күрсәтелгән югары вольтлы подстанцияләрдән гамәлгә ашырыла

Урнашу урыны	ПС диспетчерлык номеры	Подстанция көчәнеше	Трансформаторларның Ном. егәрлеге, кВА	ПС, кВА туклану үзәкләренең егәрлекләре резервы
ТР, Апас р-н,	Каратун ПС»	110/35/10	10000/10000	0

Каратун авыл җирлеге				

Дәвеш авыл җирлеге территориясендә 10 трансформатор подстанция урнашкан

№ т/б	Диспетчер КТП номеры	Көчәнеше, кВ	КТП егәрлеге, кВА	КТП егәрлекләре резервы, кВА
Авыл җирлеге территориясе				
1	№ 138	10/0, 4 кВ	160	43,00
2	№ 140	10/0, 4 кВ	400	63,00
3	№ 137	10/0, 4 кВ	160	60,00
4	№ 378	10/0, 4 кВ	400	109,00
Деушево				
1	№ 135	10/0, 4 кВ	100	31,00
2	№ 502	10/0, 4 кВ	100	30,00
3	№ 134	10/0, 4 кВ	400	67,00
4	№ 411	10/0, 4 кВ	160	18,00
авылы				
1	№ 139	10/0, 4 кВ	250	89,00
авылы				
1	№ 141	10/0, 4 кВ	60	18,00

Районны электр белән тәэмин итү ВЛ-10 кВ һава линияләре белән башкарылды.

тимер-бетон һәм агач т/б кертеп куелган терәкләр тибы Физик халәте канәгатьләнерлек. Терәкләрне алыштыру кирәк түгел. Электр энергиясен тапшыруның барлык линияләре дә резервлана.

Деушевск авыл җирлегенең электр челтәрләрен схема рәвештә хәл итүнең гамәлдәге төре - бөҗра һәм радиаль. Әлеге схемалар торак пунктларны һәм сәнәгать производстволарын электр белән тәэмин итү категориясен кирәкле дәрәҗәдә тәэмин итә һәм көчле үзгәрешләр таләп итми.

РФ Хөкүмәтенең 31.08.06 ел, № 530 карары нигезендә, актив һәм реактив егәрлекне куллану нисбәтенең мәгънәләрен исәпләү тәртибе расланган әлеге кулланучыда косинусның әлеге әһәмиятен саклап калу чараларын күздә тотарга кирәк. Актив һәм реактив егәрлек арасындагы мөнәсәбәтләр аермасы үзгәргән очракта, φ косинусын 0,94 чикләрендә тоту чараларын күздә тотарга.

Деушевск авыл җирлеге подстанцияләрендә югары вольтлы җиһазларны яклау өчен төрле яклау һәм автоматика төрләре билгеләнгән: көч трансформаторларында: газ яклавы, дифференциаль токлы яклау, максималь токлы яклау, артык кыздырудан һәм арттырып җибәрүдән яклау, май дәрәҗәсен киметүдән яклау, көчәнешне юкка чыгарудан яклау.

2.5. Газ белән тәэмин итү

Хәзерге вакытта Дәвеш авыл җирлеген газ белән тәэмин итү югары басымлы магистраль газүткәргечтән, бүлүче газүткәргечләр һәм газ бүлү станциясе (ГРС) аша гамәлгә ашырыла.

Табигый газ Дәвеш авыл җирлегенең авыл торак пунктларына «Ср.б. Балтай" югары басымлы поселоклар арасындагы газүткәргечләр буенча газ бүлү пунктларына кадәр (ГРП, ШРП). Аннан соң турыдан-туры кулланучыга басым түбән булган челтәрләр буенча.

Авыл җирлегенә хезмәт күрсәтүче ГРС характеристикалары

ГРС исеме	Р.проект	Р исәп	Q проект	Q фактта	Q исәп
т.п. т. с. Балтай	0,6 МП	0,6 МП	Сәгатенә 5,0 мең куб. м	Сәгатенә 2,0 мең куб. м	Сәгатенә 5,12 мең куб. м.

Авыл җирлегендә газ куллану

2.7.5.2 Таблица

№ пп	Газ кулланучылар	Басымы Р, МПа	Куллану Q, куб. м/сәг
1	авылы	0,55	136,7
2	Сан. Свияга	0,55	333,3
3	Дәвеш	0,56	345,6
4	авылы	0,58	39,0

2.6. Су белән тәэмин итү

Дәвеш авыл җирлеге халкы суны хуҗалык-эчә торган су белән тәэмин итү өчен җир асты суларын файдалана. Халык артезиан скважиналарыннан, төзекләндерелгән чишмәләрдән, үз кое һәм скважиналардан 10-20 м тирәнлектәге су белән файдалана.

Торак пунктларны су белән тәэмин итү системасы корылмалары су алу скважиналарыннан, суэтем башняларыннан һәм суүткәргеч челтәрләрдән тора. Дәвеш авыл җирлеген су белән тәэмин итү системасы корылмалары турындагы гомуми мәгълүматлар 2.7.1.1 нче таблицада бирелгән.

2.7.1.1 Таблица

Атамасы Башлыгы торак пункт	Су белән тәэмин итү чыганагы, шт.	Насос җиһазларының җитештерүчәнлеге м^3/сәгатенә	Челтәргә салына торган су күләме, кыш/җәй, м^3/тәүлек	саны,сыйдырышы, шт.	Суүткәргеч челтәрләр енең озынлыгы, км/алыштыру
Деушевск СП	**4**		**28/28,5**	**4**	**8,0/5,0**
Дәвеш авылы	Арт.скважина-2	6,5	16/18,5	3х25	5,0/5,0
Колгнына авылы	Арт.скважина-2	6,5	12/10	1х25	3,0/-
Чирү ав.	Үз скважиналары, чишмәләр				

Су скважиналар белән алына. 1 күтәрелештәге насос станциясе Су кабул итү корылмалары белән берләштерелгән, скважиналар Тамагы павильон белән ябылган. Скважинадан су башнясына, аннан су челтәренә үзлегеннән килә һәм кулланучыларга тапшырыла. Чистарту корылмалары, суны исәпкә алу узелы юк, кулланучыларга башлангыч (табигый) су бирелә.

Химик состав буенча су гидрокарбонат магниево-кальций һәм СанПин 2.1.4.1074-01 «эчәргә яраклы су»таләпләренә җавап бирә.

Су белән тәэмин итү системасы түбән басымлы, хуҗалык-эчә торган һәм янгынга каршы ихтыяҗларны канәгатьләндерүне исәпкә алып кабул ителгән. Су челтәрләре, нигездә, 110 мм диаметрлы ПНДТАН салынган.

Су башнясы торак пунктны су белән тәэмин итүне көйли, челтәрдә кирәкле басым ясый, шулай ук 10 минутлык янгынга каршы су запасы саклый.

Хәзерге вакытта Деушево авылы янында үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү

системасын реконструкцияләү буенча проект документациясе эшләнде, анда җир асты суларын җыю (су башнясы куелган артезиан скважинасын бораулау), су үткәрү челтәрен салу, янгын сүндерү гидрантлары урнаштырып, Ду110 су үткәргеч торбаларыннан су үткәрү челтәрен салу каралган. Булган артезиан скважиналары ферма һәм МТП ихтыяҗлары өчен файдалануга тәкъдим ителә.

Агросәнәгать комплексы объектларын («Свияга» АХП ҖЧҖ) су белән тәэмин итү су белән тәэмин итүнең үз чыганакларыннан (артезиан скважиналары) гамәлгә ашырыла.

Суүткәргеч челтәренең проблемалы характеристикалары :

– су челтәренең тузган участокларын үз вакытында алыштыру, шуңа бәйле рәвештә еш аварияләр һәм агулар була;

– суүткәргечләрнең тузганлыгы аркасында суны икенче мәртәбә пычрату

– торак төзелешенең су чыгымнарын исәпкә алу приборлары белән тәэмин ителешенең җитәрлек дәрәҗәдә булмавы.

2.7. Су бүлү

Дәвеш авыл җирлегендә үзәкләштерелгән су чыгару системасы юк. Йорт яны җир кишәрлекләре булган шәхси йортларда яшәүче халык септиклардан яки чокырдан файдалана.

Җирлек территориясендә яңгыр канализациясе юк. Яңгыр һәм кар суларын бүлеп бирү җайга салынмый һәм гамәлдәге рельефның түбәнәйтелгән урыннарына гамәлгә ашырыла.

2.8. Җылылык белән тәэмин итү

Дәвеш авыл җирлеге нигездә - шәхси йортлар белән төзелгән.

Утарларын җылыту түбән басымлы табигый газда эшләүче 2 яки бер контурлы шәхси көнкүреш казаннарын җылылык белән тәэмин итүнең локаль чыганакларыннан башкарыла.

Авыл җирлегенең иҗтимагый оешмалары (мәктәпләр, мәдәният йорты,СК) 100 кВт һәм аннан да ким булмаган автоном котельныйлардан файдалана. Табигый газ пар казаннары һәм шәхси газ казаннары өчен ягулык булып тора.

Дәвеш авыл җирлегендә җылылык белән тәэмин итү системасы казаннарының составы һәм характеристикалары турында мәгълүматлар юк.

2.9. Элемтә

Хәзерге вакытта Дәвеш авыл җирлеген телефонлаштыру Деушево һәм Кулган торак пунктларында урнашкан автомат телефон станцияләре гамәлгә ашырыла (генераль планны эшләү вакытында АТС характеристикалары бирелмәгән).

Чыбык үткәргечле тапшыру станциясенең, радиоузелларның урнашу урыны турында мәгълүматлар юк.

Элемтә шкаф системасы буенча турыдан-туры туклану зонасы белән оештырылган. Линия хуҗалыгы – кабель-һава, траншеяда, кабель канализациясендә һәм һава буенча терәк кабельләре белән башкарылган. Деушево авыл җирлегендәге торак пунктларның гаилә хәле коэффициенты 3,5 кеше кабул итте. Утарда бер йортка бер телефон кабул ителде.

Телефон станцияләре Россиянең бөтен территориясе белән шәһәрара элемтәләрне тәэмин итәләр, шулай ук халыкара сөйләшүләр, шул исәптән СНГ илләрен дә. Шәһәрара элемтә җепселле-оптик тапшыру линиясе белән оештырылган. ТР буенча җитәрлек санда каналлар кулланырга мөмкинлек бирә торган физик боҗра оештырылды. Абонентлар өчен 9 халыкара һәм шәһәрара элемтә операторы сайлау мөмкинлеге бирелә.

«Таттелеком» ААҖ тәкъдим иткән мәгълүматларга караганда, азотлы челтәрләрне алыштыру һәм яңа төзү планлаштырылмый.

2.10. Коммуналь калдыкларны чыгаруны оештыру

Торак пунктлар өчен нормаль санитария-гигиена шартлары тудыру, шул исәптән санитар төзекләндерүнең югары дәрәҗәдә булуы зур әһәмияткә ия. Моның өчен халыкның тормыш һәм хезмәт эшчәнлеге процессында барлыкка килә торган төрле калдыклар белән туфракны, торак пунктның су пространстволарын пычранудан яклауга юнәлтелгән чаралар күрелә.

Җирлек территориясендә территорияне планлы-даими чистарталар. Дәвеш авыл җирлегендә каты көнкүреш калдыкларын (алга таба - каты көнкүреш калдыкларын) җыю, алып китү, туплау (алга таба - каты көнкүреш калдыклары) ҖЧҖнең гамәлдәге махсус техниканы исәпкә алып эшләнгән калдыкларны чыгаруны җыю һәм графиклары нигезендә гамәлгә ашырыла.

2.11 ТКХ хезмәтләре өчен түләү

Апас муниципаль районында бердәм исәп-хисап үзәге төзелгән. ЕРЦ кулланылган коммуналь хезмәтләр өчен түләүләрне, аз керемле һәм аеруча зәгыйфь катламнарга компенсацияләрне дә кертеп, исәпләп чыгара һәм әлеге коммуналь хезмәтләр белән тәэмин итүчеләр буенча кергән түләүләрне бүлә. Торак-коммуналь хезмәтләр өчен түләү халык тарафыннан түләү документы буенча башкарыла, анда гражданга бирелә торган социаль ярдәм суммаларын акчалата чагылышта ташламалар һәм субсидияләр рәвешендә чагылдыралар. Компенсация түләүләренең күләме, торак-коммуналь хезмәтләр күрсәтүнең тулылыгын исәпкә алып, социаль яклау органнары тарафыннан билгеләнгән тәртиптә билгеләнә. Районда субсидияләр билгеләгәндә барлыкка килә торган бәхәсле мәсьәләләрне хәл итү функциясен үти торган комиссия эшли, шул исәптән ялгыз яшәүче пенсионерлар һәм халыкның башка категорияләре тарафыннан артык норматив мәйданнар өчен түләү тәртибен билгеләү. Торак-коммуналь хезмәтләр өчен түләгәндә гамәлдә булган түбәндәге стандартлар билгеләнде:

- гомуми гаилә кеременда торак-коммуналь хезмәтләр өчен түләүгә гражданнарның үз чыгымнарының максималь мөмкин булган өлешен (социаль нормалар буенча) 22% күләмендә;
- торак мәйданының 33 кв.м күләмендә федераль законнарда билгеләнгән социаль нормасы, 42 кв.м - ике кешелек гаилә, 18 кв.м - һәр гаиләдә өч һәм аннан да күбрәк кеше яши.

Торак-коммуналь хезмәтләр өчен түләгәндә, халыкны адреслы социаль яклауны гамәлгә ашыру өчен, районда халык белешмәләре банкы төзелде, торак-коммуналь хезмәтләр белән тәэмин итүчеләр, социаль яклау органнары һәм исәп-хисап үзәге арасында мәгълүмати алмашу оештырылды.

Программаның бурычларын хәл итүне торак-коммуналь хуҗалык өлкәсендә агымдагы финанслау кысаларында гамәлгә ашыру мөмкин түгел, ул шактый һәм озак вакытлы чыгымнар таләп итә, бу, бюджет средстволарының чикләнгән булуы һәм торак һәм коммуналь хезмәтләргә тарифлар үсешен тоткарлау шартларында, булган средстволардан һәм ресурслардан максималь нәтиҗәле файдалануны, махсус инструментлар куллануны һәм Программаны гамәлгә ашыру өчен финанслар җәлеп итү механизмнарын булдыруны таләп итә.

Торак-коммуналь хуҗалык икътисадның аерым өлкәсе булып тора, аны реформалау һәм үстерү нәтиҗәләре халыкның тормыш дәрәҗәсенә сизелерлек дәрәҗәдә йогынты ясый.

Коммуналь инфраструктура системаларын комплекслы үстерү программасы - коммуналь инфраструктура системаларын һәм объектларны төзү һәм модернизацияләү программасы, ул коммуналь хезмәтләрдән файдаланучыларга ышанычлы һәм тотрыклы хезмәт күрсәтүне тәэмин итүгә, киметүгә юнәлдерелгән.

инженерлык инфраструктурасы объектларының нормативтан тыш тузуы, ресурс-, энергияне сак тоту технологияләрен кертү, төзелә торган торак фондының инженерлык инфраструктурасын тәэмин итү, коммуналь комплекс оешмаларының нәтиҗәле һәм рациональ хуҗалык итүне стимуллаштыру чараларын эшләү һәм гамәлгә кертү юлы белән әлеге объектларны модернизацияләү.

Программаның төп бурычлары халыкка коммуналь хезмәтләр күрсәтүнең сыйфатын һәм ышанычлылыгын күтәрүгә, гамәлдәге төзелеш урыннарында коммуналь инфраструктураны үстерү һәм модернизацияләүне аларның торышын яхшыртуның максатчан параметрларын тәэмин итү һәм торак төзелеше күләмнәрен арттыру өчен тәэмин итү мөмкинлеге бирүгә: аварияләр санын һәм җиһазлар эшләүдә баш тартулар санын кыскартуга, челтәрләрнең үткәрү сәләтен арттыруга, коммуналь инфраструктура системаларында югалтуларны киметүгә, мораль яктан искергән һәм физик яктан таушалган җиһазларны алыштыруга, гамәлдәге челтәрләргә яңа төзүчеләргә тоташу мөмкинлеген тәэмин итүгә юнәлдерелгән.

2.12 Исәпләү һәм исәпләү приборларын урнаштыруның торышына кыскача анализ

кулланучыларда энергия ресурсларын сак тоту

Исәпләү приборларын урнаштыру югалтуларны булдырмый калырга һәм су белән тәэмин итү системаларында агынтыларны ачыкларга, шулай ук ресурсларны сак тоту өчен реаль мөмкинлекләр тәэмин итәргә мөмкинлек бирә.

Бюджет учреждениеләрендә энергияне сак тоту һәм энергетика нәтиҗәлелеген арттыру буенча техник һәм технологик чараларны гамәлгә ашыруга мөмкинлек:

- биналарны, төзелешләрне, корылмаларны җылылык белән яклауны капиталь төзекләндергәндә, биналарны, корылмаларны җылытканда;
- биналарда, төзелешләрдә, корылмаларда электр энергиясен югалтуларны киметү өчен электр челтәрләрен күчерү;
- лампаларны энергия саклаучыларга үзәкләштерелгән алыштыру;
- LED диодына төрле билгеләрдә һәм күрсәткечләрдә лампаларны үзәкләштерелгән алыштыру («чыгу», «кермәү» тибындагы һ.б.);
- биналарда яктылык чыганакларының урнашуын рационализацияләү;
- электр белән яктыртуны автомат рәвештә җайга салу
- бүлмәләрнең яктыртылу сенсорларын куллану (һава шартларын һәм тәүлекнең вакытын исәпкә алу өчен);
- бина эчендә кешеләр булу датчикларын куллану исәбенә электр яктыртуын автомат рәвештә кертү һәм сүндерү (бигрәк тә ярдәмче, склад биналарында һ.б.

Салкын су белән тәэмин итү приборлары куйганда, чыгымнарны экономияләү, норматив уртача исәпләүдән аермалы буларак, фактта кулланылган салкын суны исәпкә алу исәбенә 20% ка җитәчәк. Җылыту лампаларын энергияне саклаучы экономияләргә алыштырганда электр энергиясенә чыгымнарның югары чикләрендә 40%ы бәяләнә.

3. Муниципаль берәмлекнең үсеш перспективалары һәм коммуналь ресурсларга ихтыяҗ фаразы

Торак зоналарын оештыру, гамәлдәге торак фондын реконструкцияләү һәм яңа торак төзелеше мәйданчыкларын урнаштыру буенча тәкъдимнәр әзерләү Генераль планның өстенлекле бурычларының берсе. Проект тәкъдимнәре шәһәр төзелеше анализы нәтиҗәләренә таяна: торак фондының техник халәте һәм төзелеш характеристикалары, торак төзелеше динамикасы һәм структурасы, территориянең

экологик торышы.

Апас муниципаль районының социаль-икътисади үсеш Стратегиясе нигезендә, 2025 һәм 2040 елларда бер кешегә 33,7 һәм 34,3 кв.метр торак фонды белән фаразланган тәэмин ителеш булачак.

Фаразлауга караганда, Деушево авыл җирлегенең даими халкының исәп-хисап саны 2025 елга 781 кеше тәшкил итәчәк, 2040 елга - 802 кеше.

Моннан чыгып, 2025 елга торак төзелеше күләме 2,47 мең кв.м тәшкил итәчәк, 2025 елдан 2040 елга кадәр чорда - 0,1 мең кв.м.

Торак төзелешенең күрсәтелгән күләмнәрен урнаштыру өчен кирәкле территорияләрне исәпләү максатларында бер индивидуаль йортның уртача күләме 90 кв.м (йортның уртача күләменнән чыгып), торак төзелеше өчен җир кишәрлегенең уртача күләме - 25 сотый кабул ителде.

Шулай итеп, Деушевск авыл җирлегенең генераль планы буенча, гомуми мәйданы 2025 елга 9,25 га һәм 2025 елдан алып 2040 елга кадәр чорда 0,25 га булган шәхси торак төзелеше өчен мәйданчыклар урнаштыру тәкъдим ителә.

Генераль план буенча, авыл җирлеге территориясендә яңа торак төзелеше тузган торак йортларны җимерү, шулай ук торак пунктлар эчендә урнашкан йортларда ирекле территорияләрдә йортлар төзү исәбенә башкарылачак.

Коммуналь хезмәтләр

Дәвеш авыл җирлеге халкына күрсәтелә торган һәм Программа кысаларында карала торган коммуналь хезмәтләргә түбәндәгеләр керә:

- электр белән тәэмин итү;
- газ белән тәэмин итү;
- каты көнкүреш калдыкларын утильләштерү.

Дәвеш авыл җирлегенең торак фондын төзекләндерү

Җирлек	Мәйданның чагыштырма авырлыгы (%) җиһазландырылган		
	Электр белән	газ белән	Үзәкләштерелгән җылылык белән
Дәвеш авыл җирлеге Дәвеш авылы Колгына авылы Чирү авылы	100	100	0

3.1. Су белән тәэмин итү.

3.1.1 Су белән тәэмин итү чыганаклары

Исәп-хисап чыгымнары

Дәвешне су белән тәэмин итү системасында кулланылган суны коммерциячел исәпкә алуның 100% ы булмау сәбәпле, су куллану балансының факттагы күрсәткечләре турындагы мәгълүматлар, абонентларда су куллануны исәпкә алу приборлары күрсәткечләрен исәпкә алып, челтәрдә бирелгән суның факттагы күләме күләменә, шулай ук су счетчиклары булмаган объектлар буенча куллануның расланган нормативларына нигезләнгән.

Гомуми су куллану торак һәм җәмәгать биналарында хуҗалык-эчәргә яраклы суга, тышкы янгыннарга, урамнарга һәм яшел үсентеләргә су сибүгә киткән чыгымнарны үз эченә ала.

Халыкның хуҗалык-эчәргә яраклы ихтыяҗларына исәпләнгән Су чыгымнары бер кешегә су куллану нормаларыннан чыгып, биналарның (санитар-техник җиһазларның) төзеклеге дәрәҗәсенә һәм су куллануның тәүлекнеклек һәм сәгать тигезсезлеге коэффициентына карап исәпләнә. Суны аерым куллану җәмәгать биналарында хуҗалык-

эчә торган һәм көнкүреш кирәк- яракларына киткән чыгымнарны үз эченә ала.

Су куллану нормалары таблицада бирелгән.

Су куллануның чагыштырма нормалары

№ т/б	Торак йортларны төзекләндерү дәрәҗәсе	$q_ж$, л/тәүлек
1	Эчке су, канализация, үзәкләштерелгән кайнар су белән тәэмин ителгән биналар	250
2	Шулай ук җирле су җылыткычлар белән дә	190
3	Ваннасыз да	140
4	Су алу колонкаларыннан файдалану белән бәйле йортлар	40

Тышкы янгын сүндерү өчен су чыгымы нормасы һәм торак пунктта бер үк вакытта янгыннарның саны халык санына һәм төзелешнең катлы булуына бәйле рәвештә 31.13330.2012 СП нигезендә кабул ителгән. 50 кешедән ким булган халык янгын сүндерү күздә тотылмый.

Урамнарга һәм яшел үсентеләргә су сибү нормасы 30.13330.2012 СП нигезендә кабул ителгән һәм 1 кешегә 70 л/тәүлек тәшкил итәчәк.

Проект тәкъдиме

Ирекле территорияләрдә йортлар төзү һәм халык саны арту, торак биналарны төзекләндерү, шулай ук халыкның санитар-гигиена шартларын яхшырту максатларында түбәндәге чаралар күздә тотыла::

Беренче чиратта (2025 елга кадәр) һәм исәп-хисап чорына (2040 елга кадәр).):

− 2.7.1.1.1 һәм 3.9.1.2 нче таблицалардан күренгәнчә, су җыю корылмалары җитештерүчәнлеге хисап срогына исәпләнгән чикләрдә Кулган һәм Чиреев авылларында даими яшәүче халыкның суга исәп-хисап ихтыяҗын капларга мөмкинлек бирә, шуңа күрә авыл җирлеген су белән тәэмин итү чыганагы итеп гамәлдәге артезиан скважиналарын һәм чишмә суларын су алу;

− эш проекты нигезендә эшләнгән эш проектында каралганча, җир асты суларын сууткәргеч торбалардан Ду110 су үткәргеч торбалар салу белән (су башнясы урнаштырып, артезиан скважинасын бораулау) су үткәргеч торбалар салу;

− Деушево авылында заманча технологияләр нигезендә заманча материаллардан торбалар кулланып су белән тәэмин итү челтәрләрен алыштыру - 5,0км;

− яңа кулланучыларны Деушево авылы, Кулган авылы авылларында үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системаларына тоташтыру өчен заманча материаллардан торбалар кулланып су белән тәэмин итүнең яңа челтәрләрен төзү;

− сууткәргеч челтәрләрендә аварияләр һәм агулар барлыкка килүне кисәтү һәм югалтулар күләмен киметү өчен, борау-көйләү арматурасын һәм сууткәргеч челтәрләрен үз вакытында алыштырырга кирәк. Борчу-җайга салу арматурасы авария хәлендәге сууткәргеч участокларын локальләштерү һәм авария-торгызу эшләре башкарганда кулланучыларның аз санын өзү өчен кирәк;

− су башняларын һәм артезиан скважиналарын исәпкә алу приборлары белән тәэмин итү, диспетчерлаштыру системасын кертү;

− кулланучылар тарафыннан суны рациональ тоту һәм су белән тәэмин итү системасында су сыйфатына мониторинг системасын камилләштерү буенча контрольне көчәйтү.

Генераль план нигезендә искергән һәм нәтиҗәсез технологияләрне кулланудан баш тартуга һәм заманча инновацион технологияләр кертеп, иң яхшы технологияләр принципларына күчүгә юнәлдерелгән оештыру чаралары тәкъдим ителә.

3.2 Су бүлү

Исәп-хисап чыгымнары

Торак пунктларның канализация системасын проектлаганда торак һәм җәмәгать биналарыннан көнкүреш суларын исәпләп чыгару буенча уртача тәүлеклек чагыштырмача чагыштырмача чагыштырмача чагыштырмача су кулланыны, территорияләргә су сибүгә һәм Яшел утыртмаларга су тотуны исәпкә алмыйча гына кабул итәргә кирәк.

Су бүлеп бирү нормалары тәкъдим ителгән.

Су бүлүнең аерым нормалары

№ т/б	Торак йортларны төзекләндерү дәрәҗәсе	$q_ж$, л/тәүлек
1	Эчке су, канализация, үзәкләштерелгән кайнар су белән тәэмин ителгән биналар	250
2	Шулай ук җирле су җылыткычлар белән дә	190
3	Ваннасыз да	140
4	Су алу колонкаларыннан файдалану белән бәйле йортлар	25

Деушевский СП кулланучыларында агып төшүче суларны коммерцияле исәпкә алу җыемнары юк. Хәзерге вакытта кабул ителә торган агып төшүче суларны кулланучылар тарафыннан коммерцияле исәпкә алу гамәлдәге законнар нигезендә гамәлгә ашырыла (РФ Хөкүмәтенең 2011 елның 6 маендагы 354 номерлы карары), һәм үзәкләштерелгән канализациягә кушылган абонентлардан кабул ителгән агып төшүче сулар саны таләп ителгән су санына тигез күләмдә кабул ителә. Әлеге ысул белән саналган күләмнәр өлеше 100% тәшкил итә.

Проект тәкъдиме

Ирекле территорияләрдә йортлар төзү һәм халык саны арту, торак биналарны төзекләндерү, шулай ук халыкның санитар-гигиена шартларын яхшырту максатларында түбәндәге чаралар күздә тотыла::

Беренче чиратта (2025 елга кадәр) һәм исәп-хисап чорына (2040 елга кадәр).):

– заманча технологияләр нигезендә заманча материаллардан торбалар кулланып канализация челтәрләрен төзү;

– төзелеш тыгызлыгы түбән булу һәм рельефның катлаулылыгы аркасында йорт яны җир кишәрлекләре белән индивидуаль йортларда яшәүче торак төзелеше өчен канализациянең автоном системасын төзү.

Автоном канализация системасы юынты суларны өйдән чыгарудан җыюны, аларны чистарту корылмаларына илтүне тәэмин итәргә тиеш. Агынты суларны төрле модификацияләрдә (җитештерүчәнлеге 1 тән 20 м3/тәүлегенә кадәр) хуҗалык-көнкүреш юынтыларын, чистартылган суларны, капитациянең ультратавыш блокларын һәм чистартылган юынты суларның тупланма сыешлыгын зарарсызландыру белән чистартырга тәкъдим ителә.

Автоном чистарту корылмаларын йортлар территориясендә яки берничә бина өчен (кагыйдә буларак, социаль-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары) аерым торучы чистарту корылмалары буларак билгеләргә тәкъдим ителә.

Агынты суларның кимүе чистартылган юынты суларны кабат куллану, торак пункт территориясендә су сибү, эре мөгезле терлекләр фермаларының җитештерү ихтыяҗларына су сибү һәм бу максатлар өчен су кулلануны киметү хисабына тәкъдим ителә. Рециклинг һәм агынты суларны кабат куллану технологияләрен үстерү сулыкларда һәм сулыкларда суның сыйфатын яхшыртуга һәм, тулаем алганда, елга һәм күл бассейннарында экологик хәлне яхшыртуга, шулай ук су алу һәм агынты сулар белән пычраткыч матдәләр ташлау хисабына су ресурсларын экономияләүгә ярдәм итәчәк.

Үзәкләштерелгән, шулай ук автоном канализация системасын эшләгәндә, Россиягә кергән чит ил җиһазларының номенклатурасын, шулай ук агынты суларны чистарту буенча ИТС 10-2015 иң яхшы технологияләр буенча Белешмәлекне исәпкә алырга кирәк. Дөрес сайлау һәм технологияләрне рациональ куллану локаль системаларның ышанычлы һәм нәтиҗәле эшен тәэмин итәчәк.

АПКның гамәлдәге предприятиеләрендә терлекчелек агымнарын торгызу һәм техник модернизацияләүне, шулай ук терлекчелек агымнарын су белән тәэмин итү системасын төзүне күздә тотарга кирәк. АГРОСӘНӘГАТЬ комплексы предприятиеләренең юынты суларны чистартуның иң киң таралган ысуллары-аэроб яки анаэроб шартларында биохимик оксидлауны күздә тоткан биологик ысуллар.

Проект белән тәкъдим ителә:

– АПКның җитештерү объектларында су бүлү системаларын реконструкцияләү һәм төзү;

– терлекчелек агымнарын комплекслы утильләштерү һәм эшкәртү буенча заманча иң яхшы технологияләрне һәм техник чараларны гамәлгә кертү;

– чистарту корылмаларыннан башка гына терлекчелек комплексларын файдалануга тапшыруга юл куелмаска тиеш.

Генераль план нигезендә искергән һәм нәтиҗәсез технологияләрне кулланудан баш тартуга һәм заманча инновацион технологияләр кертеп, иң яхшы технологияләр принципларына күчүгә юнәлдерелгән оештыру чаралары тәкъдим ителә.

Өске су агынтысын оештыру

Планлаштырыла торган территорияне төзекләндерү, аның гомуми һәм санитар шартларын яхшырту максатларында, проект тарафыннан өслек агымын оештыру һәм водостоклар челтәрен урнаштыру күздә тотыла.

Беренче чиратта, проект белән яңгыр канализацияләре челтәренең ачык челтәре тәкъдим ителә. Ул катлаулы һәм кыйммәтле корылмалар таләп итми торган гади система булып тора.

Авыл җирлегенең бөтен территориясе, ачык лотоклар (кюветлар) буенча юлның ике ягында – торак пунктларда башкарыла.

Канаулар һәм кюветлар кисешүнең төре һәм күләме гидравлик исәп-хисап нигезендә билгеләнә. Аларның тирәнлеге 1,2 м дан артмаска тиеш. Кюветларның тизлеге 1: 1.5 кюветлар буенча озайтылган уклоннар 0,003 (0.3%) ким булмаска тиеш.

Салуның төгәл тирәнлеген, су бүлү лотокларының озынлыгын һәм урнашу урынын юлларны проектлаганда аерым эшче проект итеп билгеләргә кирәк.

Юл аша кюветтан водостокларны тимер-бетон торбалар һәм лотоклар буенча калдырырга. Аларның диаметры, озынлыгы, уклон билгеләргә стадиясендә эш проекты.

Су бассейнын саклауга һәм су сыйфатына карата таләпләрнең артуын исәпкә алып, торак пунктлар территориясеннән пычранган өслек суларын чыгаруны чистарту корылмалары аша, тиешле чистартылганнан соң, су алгычларына ташларга киңәш ителә.

Исәп-хисап чорына, территорияне төзекләндерүне арттыру белән бергә, проект белән ябык типтагы су челтәре тәкъдим ителә. Ул иң камил һәм барлык территорияләрне төзекләндерү таләпләренә җавап бирә. Су үткәргеч торбалар – коллекторларның җир асты челтәреннән тора, өстәмә суларны яңгыр кабул итү коелары һәм җыелган суларны су челтәренә җибәрү белән бергә.

Яңгыр канализациясе челтәре (ябык типтагы) юллар, түбәләр һәм мәйданнар территориясеннән атмосфера суларын бүлеп бирү өчен билгеләнгән.

Торак пунктларның территорияләрендә урнашкан аеруча пычранган участоклардан өске агымнары локаль чистарту корылмаларында чистартылырга тиеш. Чистарту корылмаларына өслек агынтысының аеруча пычранган өлеше бирелергә тиеш, ул яңгыр яуган чорда барлыкка килә, кар катламы эрегән һәм юл катламнарын юу вакытында

барлыкка килә.

Яңгырның иң интенсив өлешенә һәм иң күп аккан суларга бәйле чыгымнар сулыкка чистартылмыйча гына агызыла.

Чистарту корылмалары алдында аккумуляциялəү савытын проектларга кирәк. Шартлы рәвештә чиста яңгыр сулары су линиясе буенча чистартылган агынтылар белән бергә, техник шартлар нигезендә, су алгычларына ташлана.

Аккумуляцияләнгән яңгыр суын 1-2 тәүлек дәвамында тоталар. Шул ук вакытта үлчәнгән матдәләр һәм ХПК микъдары 80-90% ка кими. Яктыртылган суның озынлыгы 1-2 тәүлек эчендә кабул ителә.

Аннан тыш территорияләрдән (сәнәгать предприятиеләре, склад хуҗалыклары, хуҗалыклар һ.б.), шулай ук селитеб территорияләрендә урнашкан аеруча пычранган участоклардан (бензин заправкасы станцияләре, автомашиналар кую урыннары, эре автобус станцияләре һ. б.), җирле яки куак чистарту корылмаларында аларны сулыкларга яки яңгыр канализациясе челтәренә агызыр алдыннан чистартылырга тиеш.

Яңгыр канализациясе коллекторлары буенча чистарту корылмаларына шартлы рәвештә Чиста су килә ала, аларны бистәдәге яңгыр канализациясе челтәренә ташларга рөхсәт ителә:

- шартлы-чиста су җитештерү;
- конденсатор-чистарту таләп итми торган җитештерү аппаратурасын суыту өчен;
- грунт (дренаж) сулары;
- су нче мойки машиналар соң, аларны чистарту локаль чистарту корылмаларында.

Бу суларның составы «өслек суларын агынты сулар белән пычранудан саклау кагыйдәләре» таләпләренә туры килергә һәм аларны чыгару дәүләт санитар күзәтчелеге органнары тарафыннан расланырга тиеш.

Бер һәм ике катлы төзелеш белән төзелгән территорияләрдән яңгыр суларын агызу ачык су кертү җайланмаларын (урам лотоклары, юл кюветлары, су бүлү канавалары) куллану юлы белән, урамнар, юллар, юллар һәм тротуарлар белән кисешкән урында күперләр яки торбалар урнаштыру белән проектлана. Лотокларның алга таба тайпылышы 0,003 дән дә ким булырга тиеш түгел.

Яңгыр кабул итү коелары юлларның озакка сузылган участокларында, юл чатларында һәм өске сулар кушылдыгы ягыннан җәяүлеләр кичүендә, юлларның пилообразлы профиле буенча түбәнәйтелгән урыннарда, түбәнәю урыннарында, ишегалды һәм парк территорияләрендә куела. Төп коллектор белән яңгыр каршылыклары тоташтырыла.

Су бүлү коллекторының диаметры эш проекты стадиясендә исәп-хисап белән билгеләнергә тиеш.

Су асты коллекторларына нигез салуның нормаль тирәнлеге 2-3 м, чикле 5-6 м..

Яңгыр суларын алдан чистартылганнан соң ташлау су белән тәэмин итү чыганакларын санитар саклау зонасыннан читтә урнашкан су кабул итү җайланмаларына башкарылырга тиеш.

Су агымы ябык челтәре борт ташлары белән әйләндереп алынган юллар буенча төзелеш зонасында, һәм зур булмаган уклонлы территорияләрдә - 0,004 тән дә ким булмаган урыннарда, мәйданнарда, ачык типтагы су үткәргечне куллану уңайлырак булмаган җәмәгать биналары урнашкан урыннарда күздә тотыла.

Су объектларына агызыла торган юынты суларны чистарту дәрәҗәсе "өслекле суларны агынты сулар белән пычранудан саклау кагыйдәләре"таләпләренә җавап бирергә тиеш. Техник максатларда әйләнештәге су белән тәэмин итү өчен шартлы рәвештә чиста яңгыр суларын куллану, явым-төшемнәрне ашламалар һәм башка максатларда куллану мөмкинлеген ачыкларга кирәк.

Чистарту корылмаларының тибы һәм су бүлү системаларының схемалары эш

проектлары стадиясендә эшләнергә тиеш.

Биналар, корылмалар, асфальт юллар һәм тротуарлар салганда, спорт мәйданчыклары, ял зоналары төзегәндә, өске суларны фильтрацияләү күләме кимиячәк һәм территорияләрдән бүлеп бирелә торган су күләме артачак.

Өслек суларын бүлеп бирү буенча барлык чараларны да катгый үткәрү зарурилыгы булып тора.

Алга таба, өслек агынтысын бүлеп бирү чараларының һәрберсе, территорияне инженер-геологик һәм гидрологик өйрәнүне исәпкә алып, мөстәкыйль проект рәвешендә, проект карарлары вариантларының техник-икътисадый чагыштырмаларын исәпкә алып, эшләнергә тиеш.

Авыл җирлеген тулысынча төзекләндерү өчен коммуналь-көнкүреш һәм өске агымнарны су белән тәэмин итү схемасы проектын эшләү тәкъдим ителә.

Су бүлү схемасы су бүлү системасы буенча кабул ителгән карарлар нигезендә эшләнә һәм аларны сулыкка кабул итү, транспортлау, чистарту һәм чыгару өчен инженерлык корылмалары комплексын сайлап алу һәм урнаштыру буенча конкрет техник һәм икътисади нигезләнгән карар булып тора.

3.3 Электр белән тәэмин итү

Электр йөкләнмәләрен исәпләү

Дәвеш авыл җирлегенең коммуналь-көнкүреш секторын (КБС) планлаштыру проекты буенча электр йөкләнеше ике срокта билгеләнде:

– беренче чират-2020 ел.;

- исәп-хисап вакыты-2035 ел.

Проект карары

Исәп-хисапка таянып, без авыл җирлегендә электр куллануның кимүенә ия. Дәвеш авыл җирлеге территориясендә торак төзелеше тузган торак йортларны җимерү, шулай ук Деушево авылы һәм Кулган авылы торак пунктларында урнашкан торак пунктларда ирекле территорияләрдә йортлар төзү исәбенә гамәлгә ашырылганлыктан, проект җирлекне электр белән тәэмин итүнең гамәлдәге схемасын максималь файдалану тәкъдим ителә. Коммуналь-көнкүреш һәм административ-эшлекле секторның яңа территорияләрен гамәлдәге трансформатор подстанцияләр резервыннан 0,4 кВ сызыклары белән теркәп куярга тәкъдим ителә.

Заманча таләпләр нигезендә электр челтәрләренә карата киңәш ителә:

1. ВЛны тиз гамәлдә булган саклау белән тәэмин итү;
2. Подстанцияләрне телемеханизацияләү;
3. Торак пунктларның бүлү челтәрендә электр энергиясен исәпкә алуның автоматлаштырылган системаларын монтажлау;
4. Энергия саклау технологияләрен куллану һәм реактив егәрлекне компенсацияләү.

3.4. Газ белән тәэмин итү

Газ исәпләү чыгымнары

Планлаштырылган карарлар нигезендә халыкны (хуҗалык – көнкүреш һәм коммуналь ихтыяҗларны) газ белән тәэмин итүне күздә тотарга кирәк.

М3/с га газның максималь исәп-хисап чыгымы, 0°С һәм газ басымы 0,1 МП булганда (760 мм).ст.) хуҗалык-көнкүреш һәм җитештерү ихтыяҗларына еллык чыгым өлешен түбәндәге формула буенча билгеләргә кирәк::

Bhmax= By*Khmax ;

кайда: Khмах - сәгать максимумы коэффициенты (табл.2,3,4 авыл җирлеге 42-101-

2003 еллар)

- Республикада газның еллык чыгымы, м3/ел

Халыкның коммуналь-көнкүреш ихтыяҗларына газга ихтыяҗ беренче чиратта (2025г) һәм исәп-хисап срогына (2040г) 3.9.5.1 нче таблицада бирелгән.

Авыл җирлеге халкының коммуналь-көнкүреш ихтыяҗлары өчен газга ихтыяҗы

3.9.5.1 нче таблица

т/б	Авыл җирлекләре исемнәре	Еллык газ чыгымы, мең нм3/елга		
		Башлангыч ел	I-нче чират (2025 ел)	Исәп-хисап вакыты (2040 ел)
	Дәвеш авыл җирлеге	**127,6**	**121**	**113,74**
	Дәвеш авылы	86,9	82,53	77
	Колгына авылы	35,2	33,66	32,34
	Чиру авылы	5,5	4,84	4,4

Гамәлдә булган һәм проектлана торган сәнәгать предприятиеләренә газ кирәклеген предприятиеләр проектлары нигезендә билгеләргә кирәк.

Проект карары

Проект тарафыннан барлык газлаштырылган объектларны газ белән тәэмин итү мөмкинлеген бирә торган гамәлдәге газүткәргечләр системасын максималь рәвештә куллану күздә тотыла.

РФ Дәүләт техник күзәтчелегенең «газ бүлү һәм газ куллану системалары иминлеге кагыйдәләре» таләпләре нигезендә, 2003 елда корыч газүткәргечләр өчен техник диагностика файдалануга тапшырылганнан соң 40 ел үткәннән соң үткәрелергә тиеш.

Газ үткәргечләрнең техник торышы һәм аларны алга таба эксплуатацияләү ресурсын билгеләү буенча мәгълүматлар булмау сәбәпле, техник карарларда гамәлдәге газүткәргечләрне максималь рәвештә саклау һәм куллану күздә тотыла.

Торак-коммуналь секторны газ белән тәэмин итү ГРП яки ШРП да түбән басымлы газүткәргечләр системасыннан күздә тотыла.

Дәвеш авыл җирлегенең торак пунктларында яңа территорияләр төзелү белән түбәндәге проект тәкъдим ителә:

Беренче чиратта (2025 елга кадәр)

Дәвеш авылы

- өстәмә рәвештә яңа ГРПШ төзү;
- проектлана торган ГРПШларга кадәр урта басымны газүткәргеч салу;
- проектлана торган ГРПШдан кулланучыга кадәр түбән басымның газүткәргечләрен салу;

Колгына авылы

- өстәмә рәвештә яңа ГРПШ төзү;
- проектлана торган ГРПШларга кадәр урта басымны газүткәргеч салу;
- проектлана торган ГРПШдан кулланучыга кадәр түбән басымның газүткәргечләрен салу.

Проект тарафыннан искергән һәм нәтиҗәсез технологияләрне кулланудан баш тартуга, иң яхшы технологияләр принципларына күчү һәм заманча инновацион технологияләр кертүгә юнәлдерелгән оештыру чаралары тәкъдим ителә.

3.4.1. Апас муниципаль районының оештыру-техник чаралары

2020-2025, 2025-2030 елларда түбәндәге оештыру-техник чараларны башкару

планлаштырыла:

1. Ресурслар саклый торган технологияләр кертү.

2. Газ челтәрләре белән идарә итүне диспетчерлаштыруны гамәлгә кертү һәм камилләштерү мониторингы системасын оештыру.

3. Кулланучы табигый газны исәпкә алу приборларын һәр җирдә гамәлгә кертү.

Газ челтәрләрен һәм табигый газны бүлү корылмаларын ремонтлау һәм профилактик эшләр башкару регламентларын үтәүне мониторинглау системасын камилләштерү.

3.5. Җылылык белән тәэмин итү

3.5.1. Хәзерге хәле

Җирлектә үзәкләштерелгән җылылык юк. Биналарны җылыту төрле ягулык төрләрендә эшләүче индивидуаль җылыту системалары ярдәмендә башкарыла.

Проект тәкъдиме

Үзәкләштерелгән җылылык белән тәэмин итү системасын үстерү күздә тотылмый.

3.6. Территорияне санитар чистарту

ТКОның исәп-хисап таләпләре

Елына 1 кешегә калдыклар җыю нормалары Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «Каты коммуналь калдыклар җыелу нормативларын раслау турында» 2016 елның 12 декабрендәге 922 номерлы карары нигезендә кабул ителә:

- каты коммуналь калдыклар - елына 10,27 т-шәхси торак йортлар, 0,205 т – күпфатирлы йортлар;

- зур габаритлы калдыклар-елына 10,079 т-шәхси торак йортлар, 0,071 т – күп фатирлы йортлар.

Махсус техника берәмлекләре саны (ә атап әйткәндә Транспорт һәм чүп җыючы) региональ оператор һәм территорияне санитар чистарту схемасы белән билгеләнә.

Коммуналь калдыкларның тәүлеклек туплануын, аларны чыгару (тәүлек саен) һәм контейнерның сыйдырышлылыгын исәпкә алып (1,1 м3) ("Территорияне санитар чистарту һәм торак урыннарын җыештыру" белешмәлеге (Мәскәү, 1990г). Контейнерлар саны 3.9.3.2 нче таблицада бирелгән.

3.9.3.2 нче таблица

Атамасы	**Контейнерлар, шт саны**	
	Беренче чират	**Исәпләү вакыты**
Дәвеш авылы	6	6
Колгына авылы	3	3
Чирү авылы	3	3
Авыл җирлеге	**12**	**12**

Шулай итеп, Дәвеш авыл җирлеге территориясендә ТКО өчен контейнерлар саны 12 шт булырга тиеш, контейнерларның 50%ы сортларга аерылырга тиешле ТКО калдыклары (икенчел чимал) өчен кулланырга тәкъдим ителгән шарт белән. Куркыныч ГК (яктырту җайланмалары, терекөмешле батарея һәм аккумуляторлар булган электр лампалары (автомобильләреннән тыш), куллану үзлекләрен югалткан терекөмешле градусниклар) вандалга каршы башкаруда (кызгылт сары төстәге) аларны зарарлау һәм әйләнә-тирә мохиткә зыян китерүне булдырмый торган махсус билгеләнгән контейнерларга (кызгылт сары төстә) салынырга тиеш.

Шулай ук «Татарстан Республикасы территориясендә каты коммуналь калдыкларны җыю (шул исәптән аларны аерым җыю) тәртибен раслау турында»

Министрлар Кабинетының 2017 елның 25 мартындагы 181 номерлы карары нигезендә куркыныч калдыкларны җыю региональ оператор оештырган мобиль кабул итү пунктларын кулланып гамәлгә ашырыла.

Контейнер мәйданчыкларын урнаштыру урыннары, торак территорияләрдә ККК җыю, вакытлыча саклау буенча тәкъдимнәрне исәпкә алып, территорияне санитар чистарту схемасы белән төгәлләштерелә («территорияне санитар чистарту һәм торак урыннарны җыештыру» белешмәсе (Мәскәү, 1990 ел).

Халыкның санитар-гигиена шартларын яхшырту һәм авыл җирлеге территориясенең экологик иминлеген тәэмин итү максатларында түбәндәге чаралар каралган:

– авыл җирлеге территориясен планлы-даими санитар чистарту;

– каты көнкүреш калдыкларын аерым (дуаль) җыюны оештыру;

– каты өслекле махсус мәйданчыклар оештыру, су үткәрә торган контейнерлар урнаштыру өчен каты өслекле;

– каты өслекле һәм зур габаритлы калдыкларны җыю һәм саклау өчен калдыклар җимерелүгә комачаулаучы Киртәле махсус мәйданчыклар оештыру;

– ТКО чүплеген ябу һәм рекультивацияләү;

– барлыкка килгән каты коммуналь калдыкларны чүп-чар төяү станциясе (Апас каты көнкүреш калдыклары полигоны) аша Күмү һәм утильләштерү Югары Ослан муниципаль районында гына (калдыклар белән эш итү өлкәсендә территориаль схема нигезендә, шул исәптән каты коммуналь калдыклар белән эш итү өлкәсендә Татарстан Республикасы (утв). Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2018 елның 13 мартындагы 149 номерлы карары белән).

– көнкүреш шартларында кулланыла торган энергия саклаучы лампаларны кабул итү буенча кабул итү пункты оештырырга һәм аларны токсиклыкның югары класслы калдыкларны утильләштерү урыннарына чыгаруны оештырырга;

– пыяла савытлар, пыялалар, макулатура, металл банкалар, металл ватыклары, пластик һәм пластик шешәләр, мамык-кәгазь ботаклары, автомобиль шиналары кабул итү пункты оештырырга;

– санитар-эпидемиологик һәм табигатьне саклау законнарының заманча таләпләре нигезендә кар җыю өчен махсус мәйданчыклар оештыру;

– ККК полигонына урам сметасын изоляцияләү катламы буларак куллану өчен бетерү;

– табигатьне саклау һәм санитар-эпидемиологик законнар таләпләре нигезендә тирес (тизәк) туплануның вакытлы урыннарын төзекләндерү;

<u>ТКОның исәп-хисап таләпләре</u>

Елына 1 кешегә калдыклар җыю нормалары Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «Каты коммуналь калдыклар җыелу нормативларын раслау турында» 2016 елның 12 декабрендәге 922 номерлы карары нигезендә кабул ителә:

- каты коммуналь калдыклар - елына 10,27 т-шәхси торак йортлар, 0,205 т – күпфатирлы йортлар;

- зур габаритлы калдыклар-елына 10,079 т-шәхси торак йортлар, 0,071 т – күп фатирлы йортлар.

Җирлектә каты коммуналь калдыкларны туплауның якынча норматив күләме елына 816 кубометр, сыек коммуналь калдыкларны - елына 1484 кубометр тәшкил итә. Каты һәм сыек коммуналь калдыкларның факттагы күләме турында мәгълүматлар юк.

Махсус техника берәмлекләре саны (ә атап әйткәндә Транспорт һәм чүп җыючы) региональ оператор һәм территорияне санитар чистарту схемасы белән билгеләнә.

Шулай ук «Татарстан Республикасы территориясендә каты коммуналь

калдыкларны җыю (шул исәптән аларны аерым җыю) тәртибен раслау турында» Министрлар Кабинетының 2017 елның 25 мартындагы 181 номерлы карары нигезендә куркыныч калдыкларны җыю региональ оператор оештырган мобиль кабул итү пунктларын кулланып гамәлгә ашырыла.

Контейнер мәйданчыкларын урнаштыру урыннары, торак территорияләрдә ККК җыю, вакытлыча саклау буенча тәкъдимнәрне исәпкә алып, территорияне санитар чистарту схемасы белән төгәлләштерелә («территорияне санитар чистарту һәм торак урыннарны җыештыру» белешмәсе (Мәскәү, 1990 ел).

Проект тәкъдиме

Яңа җир кишәрлекләре бүлеп бирү, торак биналарны төзекләндерү дәрәҗәсен яхшырту, шулай ук халыкның санитар-гигиеник тормыш шартларын яхшырту һәм авыл җирлеге территориясенең экологик иминлеген яхшырту максатыннан түбәндәге чаралар күздә тотыла:

Беренче чиратта-исәп-хисап чорына

– авыл җирлеге территориясен планлы-даими санитар чистарту;
– каты көнкүреш калдыкларын аерым (дуаль) җыюны оештыру;
– каты өслекле махсус мәйданчыклар оештыру, су үткәрә торган контейнерлар урнаштыру өчен каты өслекле;
– каты өслекле һәм зур габаритлы калдыкларны җыю һәм саклау өчен калдыклар җимерелүгә комачаулаучы Киртәле махсус мәйданчыклар оештыру;
– каты көнкүреш калдыклары чүплекләрен рекультивацияләү;
– барлыкка килгән каты коммуналь калдыкларны чүп-чар төяү станциясе аша Югары Ослан муниципаль районында ТКО муниципальара полигонына җирләү һәм утильләштерү (калдыклар белән эш итү, шул исәптән каты коммуналь калдыклар белән эш итү өлкәсендә территориаль схема нигезендә, Татарстан Республикасы (расланган. (Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 26 сентябрендәге 683 номерлы карары).
– көнкүреш шартларында кулланыла торган энергия саклаучы лампаларны кабул итү буенча кабул итү пункты оештырырга һәм аларны токсиклыкның югары класслы калдыкларны утильләштерү урыннарына чыгаруны оештырырга;
– пыяла савытлар, пыялалар, макулатура, металл банкалар, металл ватыклары, пластик һәм пластик шешәләр, мамык-кәгазь ботаклары, автомобиль шиналары кабул итү пункты оештырырга;
– ККК полигонына урам сметасын изоляцияләү катламы буларак куллану өчен бетерү;
– терлекчелек калдыкларын утильләштерү мәсьәләсен хәл итү өлешендә генераль план белән Сатмыш авыл җирлеге территориясендә тәкъдим ителә торган ябык типтагы проектлана торган тирес саклагычка калдыклар чыгару тәкъдим ителә (Апас муниципаль районын территориаль планлаштыру схемасы нигезендә). Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы Советы карары белән - 07.11.2014 № 227.

3.6.1 сыек калдыкларны бетерү

Сыек шакшылыклар септикада яки санитар-эпидемиологик хезмәтләр тарафыннан күрсәтелгән урыннарга ассенизация транспорты алып чыгып, тимер-бетон монолит янгыннарны җыярга тәкъдим ителә. Өстәлә торган суның сыек калдыкларга карата мөнәсәбәте 1:1 гә тигез.

4. Коммуналь инфраструктураны үстерүнең максатчан күрсәткечләре

Программаны гамәлгә ашыру нәтиҗәләре планлаштырылган техник һәм финанс-

икътисадый максатчан күрсәткечләр дәрәҗәсенә ирешү белән билгеләнә.

Коммуналь инфраструктура системалары буенча детальләштерелгән максатчан күрсәткечләр исемлеге муниципаль берәмлекләрнең коммуналь инфраструктура системаларын комплекслы үстерү программаларын әзерләү буенча методик тәкъдимнәр нигезендә кабул ителде, раслаулар. Россия Федерациясе Региональ үсеш министрлыгының 2011 елның 06 маендагы 204 номерлы боерыгы белән:

- халык өчен коммуналь хезмәтләрдән файдалану критерийлары;
- коммуналь ресурсларга ихтыяҗ күрсәткечләре һәм перспективалы йөкләнеш;
- яңа йөкләмәләр зурлыгы;
- тәэмин ителә торган ресурсның сыйфаты күрсәткечләре;
- кулланучыларның исәпкә алу приборларын колачлау дәрәҗәсе күрсәткечләре;
- ресурслар китерүнең ышанычлылык күрсәткечләре;
- ресурсларны җитештерү һәм транспортировкалауның нәтиҗәлелеге күрсәткечләре;
- коммуналь ресурслардан файдалануның нәтиҗәлелеге күрсәткечләре;
- әйләнә-тирә мохиткә йогынты күрсәткечләре.

Деушевск авыл җирлегенең коммуналь инфраструктурасының ахыргы торышына таләпләр формалаштырганда Россия Федерациясе Региональ үсеш министрлыгының 2008 елның 14 апрелендәге 48 нче боерыгы белән расланган коммуналь комплекс оешмаларының җитештерү һәм инвестиция программаларын үтәүне мониторинглауны үткәрү методикасы нигезендә күрсәткечләр һәм индикаторлар кулланыла. Максатчан күрсәткечләр коммуналь хезмәтләрнең һәр төре буенча билгеләнә һәм вакыт-вакыт төзәтелә.

Коммуналь хезмәтләрне куллану буенча чагыштырма чыгымнар халыкның коммуналь хезмәтләр күрсәтүнең матди чыганагы булган торакны тоту өчен җитәрлек дәрәҗәдә тотыла.

Кулланучыларны тормыш белән тәэмин итү системаларының эш сыйфатын бәяләү өчен файдаланалар.

Җитештерү куәтләрен файдалану дәрәҗәсе, исәпкә алу приборлары белән тәэмин ителеш, системаларның балансланауын характерлый.

Коммуналь комплекс оешмалары тарафыннан күрсәтелә торган хезмәтләрнең сыйфаты күрсәтелгән хезмәтләрнең сыйфатының билгеләнгән таләпләр, эпидемиологик нормалар һәм кагыйдәләргә туры килүен характерлый.

Тормышны тәэмин итү системаларына хезмәт күрсәтүнең ышанычы коммуналь объектларның Деушевск авыл җирлегенең тормыш эшчәнлеген тәэмин итү сәләтен, тыштан теләсә нинди йогынты ясаган очракта, яшәү тирәлеге сыйфатын сизелерлек киметмичә, ягъни коммуналь системаларның аварияләрсез, зарарлануларсыз, эштә башка хокук бозуларсыз эшләү мөмкинлеген бәяләү белән характерлый.

Коммуналь инфраструктура объектлары эшенең ышанычы кире зурлык белән характерлана - баш тартуның интенсивлыгы (объектның масштабындагы аварияләр саны һәм зарарланулар берәмлегенә, мәсәлән, 1 км инженер челтәрләренә); алмашка мохтаҗ булган коммуналь челтәрләрнең тузуы; ел саен алмаштырыла торган челтәрләрнең өлешләре; югалтулар һәм исәпләнмәгән чыгымнар дәрәҗәсе белән.

Ресурс нәтиҗәлелеге ресурслардан файдалануның рациональлеген билгели, түбәндәге күрсәткечләр белән характерлана: электр энергиясенең чагыштырма чыгымы, ягулыкның чагыштырма чыгымы.

Дәвеш авыл җирлегендә су белән тәэмин итү системаларын үстерү чараларын гамәлгә ашыру нәтиҗәләре түбәндәгеләрдән гыйбарәт:

- сыйфатлы суны чыганактан кулланучыга кадәр өзлексез бирүне тәэмин итү;
- су белән тәэмин итү системасы буенча халыкка коммуналь хезмәт күрсәтүнең сыйфатын яхшырту;

- энергияне сак тотуны тәэмин итү;
- 2029 елга су югалту дәрәҗәсен һәм исәпкә алынмаган чыгымнарны киметү.
- төзелә торган объектларны билгеләнгән куәтнең гарантияләнгән күләмендә су белән тәэмин итү системасына тоташтыру мөмкинлеген тәэмин итү.

Су бүлеп бирү системаларын үстерү чараларын гамәлгә ашыру нәтиҗәләре түбәндәгеләрдән гыйбарәт:

- яшәү тирәлегенә техноген йогынтыны киметү;
- су бүлеп бирү системасы буенча халыкка торак-коммуналь хезмәт күрсәтүнең сыйфатын яхшырту.

Максатчан күрсәткечләрнең чагыштырма күрсәткечләре Программаның барлык чараларын планлаштырылган вакытта үтәүне исәпкә алып билгеләнде. Аларның иң мөһимнәренә түбәндәгеләр керә:

4.1 Су белән тәэмин итү:

- Хезмәт күрсәтүнең ышанычлылыгы - елына 1 км челтәрдәге аварияләр һәм зарарланулар саны: 2025 ел - 0,9 бер./км; 2030 ел - 0 бер./км;
- Су белән тәэмин итү системасының таушалуы: 2025 ел - 10%; 2029 ел - 10%.
- Су югалтулары дәрәҗәсе: 2025 ел - 5%; 2030 ел - 5%.
- Кулланучыларны исәпләү приборлары белән тәэмин итү: 2025 ел - 100%.

Техник структураны оптимальләштерү

- Яңа төзелешне һәм әлеге хезмәтләрнең ышанычлылыгы һәм нәтиҗәлелеге таләпләрен исәпкә алып, су белән тәэмин итүнең технологик чылбырының барлык стадияләрендә куәтләрнең җитәрлек резервларын тәэмин итәргә;
- Сыйфат, ышанычлылык һәм нәтиҗәлелек стандартлары таләпләреннән чыгып, су белән тәэмин итү системасын үстерү һәм модернизацияләү стратегиясен формалаштырырга;
- Кулланучыларны исәпләү приборлары белән җиһазлау процессына ярдәм итәргә.

Ресурслар нәтиҗәлелеге параметрлары

- Су югалтуны киметүне тәэмин итәргә;
- Чыганакларның даими прибор мониторингын оештырырга;
- Электр энергиясенә тотылган чыгымнарны 2 мәртәбә киметергә;
- Йорт хуҗалыгын телгән һәркем исәпкә алу приборларын урнаштыру, аларны тикшерү һәм хезмәт күрсәтү мөмкинлеген тәэмин итәргә;
- Су саклаучы арматура җайланмасын оештырырга;
- Су саклау җайланмаларын урнаштыру өчен ташламалар системасын үз эченә алган уңайлы су белән тәэмин итү хезмәтләрен күрсәтү турында шартнамәләрне исәпкә алу приборларыннан, уңайлы су белән тәэмин итү буенча су алучы хуҗалыкларга тәкъдим итәргә;
- Тәүлегенә бер кешегә су куллануның уртача күләмен 15 %ка киметергә.

Ышанычлылык һәм хезмәт күрсәтү сыйфатының параметрлары

- абонентларны су белән тәэмин итү хезмәтләре белән өзлексез тәэмин итәргә;
- Сууткәргеч челтәрләрнең зарарлануын 3 тапкырга киметергә;
- Яңа абонентларны су белән тәэмин итү системасына 2 атнадан да артык тоташтыруны тәэмин итәргә;
- Гадәттән тыш хәлләрне формалаштыру турында иртә хәбәр итү системасын кисәтү ремонтына һәм гамәлгә кертүгә кучүне гамәлгә ашыру;
- Авария-торгызу эшләренә чыгымнарны киметү;
- Һичшиксез суның сыйфат параметрлары һәм әйләнә-тирә мохитне саклау буенча таләпләр буенча норматив таләпләрне үтәргә;

- Мониторинг нәтиҗәләренә карап, хезмәтләр өчен түләүгә төзәтмәләр кертергә.

Икътисадый нәтиҗәлелек параметрлары

- Хезмәт җитештерүчәнлеген үстерү исәбенә кимендә ике мәртәбә эш белән тәэмин ителгән бер кешегә су сатуны арттырырга;
- идарә системасына яңа таләпләргә туры килә торган хезмәткәрләрнең квалификация дәрәҗәсен тәэмин итәргә;
- Әлеге Программада билгеләнгән бурычларны хәл итү өчен җитәрлек күләмдә бюджеттан тыш озак срoклы инвестицияләрне җәлеп итүне тәэмин итәргә;
- Энергетика һәм эшчәнлекнең гомуми нәтиҗәлелеген күтәрү нәтиҗәсендә чыгымнарны киметү исәбенә су белән тәэмин итү системасын модернизацияләүгә капитал чыгымнарны киметергә;
- Су белән тәэмин итү хезмәтләре өчен түләүләрнең кимендә 95 % күләмендә җыелуын тәэмин итәргә.

4.2 Электр җиһазлары:

Техник структураны оптимальләштерү

- Электр йөкләнешен модельләштерү һәм идарә итү системасын эксплуатациягә кертергә;
- куәтләр резервларының һәм ихтыяҗның пространстволы балансының һәм куәтләрнең тәкъдимнәренең адекват булуын тәэмин итәргә;
- Электр белән тәэмин итү системасының технологик структурасын: бүлү пунктларының, трансформатор подстанцияләренең, киеренкелек дәрәҗәсе буенча челтәрләрнең санын һәм куәтләрен техниканың иң яңа казанышлары нигезендә оптимальләштерергә.

Энергетика нәтиҗәлелеге параметрлары

- Түбән көчәнешнең бүлү челтәрләрендә электр энергиясен техник һәм коммерцияле югалтуларны 8-10%ка кадәр киметүне тәэмин итәргә;
- Исәпкә алу приборлары паркын 0,5-1 төгәллеге классына алыштырырга.
- Физик һәм коммерциячел югалтулар бүленешен тормышка ашырырга;
- тәүлеклек зоналар буенча тарифлар куллануны киңәйтергә;
- Яңа мәгълүмати технологияләр куллану базасында реактив һәм актив югалтуларны оптимальләштерергә.

Ышанычлылык һәм хезмәт күрсәтү сыйфатының параметрлары

- Кулланучы куәтне аларның мул тормышы арткан саен йорт хуҗалыкларының электр-көнкүреш приборлары белән каплау өчен җитәрлек булган электр челтәрләренең үткәрү мөмкинлеген тәэмин итәргә;
- Халыкны электр энергиясе белән өзлексез тәэмин итүне гарантияли торган куәтләрне һәм электр элемтәләрен кирәкле резервлауны тәэмин итәргә;
- Елына 10 сәгатькә кадәр абонентны сүндерүнең максималь еллык дәвамлылыгын кыскартуны тәэмин итәргә;
- Бер сүндерүнең уртача дәвамлылыгын 3 сәгатькә кадәр кыскартуны тәэмин итәргә;
- таләп ителә торган норматив документлар белән электр энергиясе сыйфаты һәм электр җайланмаларын эксплуатацияләү параметрларын һичшиксез үтәүне тәэмин итәргә;
- Яңа төзүчеләрне 2 атнага кадәр тоташтыру срокларын кыскартырга.

Икътисадый нәтиҗәлелек параметрлары

- Хезмәт җитештерүчәнлеген (1 км челтәрдә эшләүчеләр санын) 1,5 тапкырга арттырырга;

- Әлеге Программада билгеләнгән бурычларны хәл итү өчен җитәрлек күләмдә бюджеттан тыш озак сроклы инвестицияләрне җәлеп итүне тәэмин итәргә;
- Эшчәнлекнең энергетика һәм гомумикътисадый нәтиҗәлелеген күтәрү нәтиҗәсендә чыгымнарны киметү исәбенә электр белән тәэмин итү системасын модернизацияләүгә капиталь чыгымнарны шактый дәрәҗәдә арттырырга;
- Электр белән тәэмин итү хезмәтләре өчен түләүләрнең кимендә 95 % күләмендә җыелуын тәэмин итәргә.

5. максатчан күрсәткечләргә ирешүне тәэмин итә торган инвестиция проектлары программасы

Максатчан күрсәткечләргә ирешүне тәэмин итә торган инвестиция проектларының төп чаралары һәм алар буенча финанслау таблицада күрсәтелгән

Атамасы	Барлыгы	**Башкару елы**	
		2019-2024	2024-2029
Җир асты байлыкларының гидрогеологик тикшеренүләре	2500,0	2500,0	0
Су белән тәэмин итү системасы проекты	250,0	250,0	0
Дәвеш авылы, Ленин 1а урамы суүткәргеч челтәрен алыштыру	6250,0	6250,0	0
Су үткәрү челтәрен алыштыру Дәвеш авылы, Кадыйр 41а ур.	6250,0	0	6250,0
Су үткәрү челтәрен алыштыру Дәвеш авылы, Наратлы ур., 3	3750,0	3750,0	0
1 нче скважинаны реконструкцияләү Дәвеш авылы, Ленин урамы 1а	350,0	0	350,0
2 нче скважинаны реконструкцияләү Дәвеш авылы, Кадыйр 41а ур.	350,0	0	350,0
3 нче скважинаны реконструкцияләү Дәвеш авылы, Наратлы ур., 3	350,0	0	350,0
Скважинаны реконструкцияләү Колгына авылы	350,0	0	350,0
БАРЛЫГЫ	**20400,0**	12750	7650

№ т/б	Эшләр төрләре	Проектның куәте	Барлыгы капиталь капитал салулар, мең сум.	Капиталь кертемнәр күләме шул исәптән еллар буенча, мең сум.		Объектларны төзү, реконструкцияләү, эшләр башкаруның нәтиҗәлелеге
				2019-2024 Казан ш.	2024-2029 Казан ш.	
1	2	3	4	5	6	7
1	Локаль чистарту корылмасын төзү Дәвеш авылы	150,0 $м^3$/тәүлек	2000,0	2000,0	0,0	Норматив тәэмин итү өчен агып төшүче суларның сыйфаты күрсәткечләре
2	Төзелеш локаль	50,0 $м^3$/тәүл	1200,0	0,0	1200,0	

		ек				
	чистарту Кулганы авылы корылмалары					
3	Канализация челтәрен төзү	10,0 км	12000,0	6000,0	6000,0	Дәвеш авыл җирлеге халкын тәэмин итү өчен су чыгару системасы

6. Инвестицияләр чыганаклары, тарифлар һәм программаларның халык өчен һәркем файдалана алырлык булуы

Программа чараларын финанс белән тәэмин итү, тиешле инвестиция программаларына һәм башка чыганакларга кертелгән муниципалитет территориясендә эшчәнлек алып баручы коммуналь комплекс предприятиеләре акчалары исәбеннән гамәлгә ашырыла. Коммуналь комплекс предприятиеләренең инвестиция чыганаклары булып амортизация, табыш, шулай ук заем акчалары тора.

Чараларны гамәлгә ашыруга коммуналь инфраструктура системаларын үстерү буенча республика һәм федераль программаларны финанслау кысаларында республика һәм федераль бюджетлар акчалары җәлеп ителергә мөмкин.

Программаны җирле бюджет акчалары исәбеннән финанслау күләмнәре фаразлау характерында һәм чираттагы финанс елына муниципалитет бюджеты проектын формалаштырганда һәм раслаганда билгеләнгән тәртиптә төгәлләштерелергә тиеш.

7. Программа белән идарә итү һәм гамәлгә ашыруның барышын тикшереп тору

Программа җирлекнең башкарма комитеты, шулай ук Апас муниципаль районының коммуналь комплексы предприятиеләре (килешү буенча) тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Программаны гамәлгә ашырганда Программаның конкрет чараларын гамәлгә ашыруның гомуми идарәсен тәэмин итүче Программаның координаторлары билгеләнә. Программаның координаторлары программа чараларын гамәлгә ашыру гамәлләренең үз вакытында һәм нәтиҗәлелеге, шулай ук коммуналь инфраструктура системаларын үстерү нәтиҗәлелегенең расланган күрсәткечләренә ирешү өчен җаваплы.

Программаны гамәлгә ашыруның барышына гомуми контрольне җирлек башлыгы алып бара.

Программаны гамәлгә ашыруга чыгымнарны финанслау бюджет процессы, шулай ук коммуналь комплекс предприятиеләренең озак сроклы финанс-хуҗалык планнары белән билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

Программаның үтәлеше турында хисап Апас муниципаль районының рәсми сайтында җирлек бүлегендә бастырып чыгарылырга тиеш.